

УДК 316.472:316.356.4

Дарія Ігорівна СТОГНІЙ,

*студентка факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

СПЕЦИФІКА БАЗИСНИХ УСТАНОВОК ВІРМЕНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Досліджено проблему установок. Визначено специфіку установок молоді в етнічному аспекті. Виявлено особливості базисних установок української та вірменської молоді.

Поняття «базисні переконання» (або «базисні схеми») виникло та розвивається на перетині когнітивної, соціальної, а також клінічної психології та психотерапії, які (кожна зі своїх позицій) намагаються відповісти на питання про те, яким чином індивід конструює свої уявлення про навколишній світ і власне «Я». В цілому базисні переконання можна визначити як імпліцитні, глобальні, стійкі уявлення індивіда про світ і про себе, мають вплив на мислення, емоційні стани і поведінку людини.

Відповідно до цього одним з базових відчуттів нормальної людини є здорове почуття безпеки. На думку американського психолога Р. Янов-Бульман, воно засноване на трьох категоріях базових переконань, що складають ядро нашого суб'єктивного світу:

– Віра в те, що в світі більше добра, ніж зла. До категорії входить ставлення до навколишнього світу взагалі та ставлення до людей. Переконання, що світ сповнений сенсу.

– Переконання в цінності власного «Я». Основне значення мають три аспекти: «Я хороша людина» (самоцінність), «Я правильно себе веду» (контроль) й оцінка власної успішності.

– Базові переконання особистості зазнають серйозних змін під впливом перенесених особистістю дитячих психологічних травм і травматичних подій, в результаті яких ґрунтовно руйнуються звичні життєві уявлення і схеми поведінки.

В свою чергу Н. О. Ермакова наголошує, що функціональна роль базових соціальних установ, до яких, відноситься довіра до себе, є здатність визначати загальну спрямованість активності людини, що допомагає уявити її структуру (довіри до себе) не як випадковість й непостійність, а як постійне утворення та багато в чому зумовлює увесь психічний розвиток [1, с. 91–101].

Мета дослідження: вивчити специфіку базисної установки вірменської та української молоді. У дослідженні прийняли участь 20 вірменів віком 17–18 років (перша група) та 20 українців віком 17–18 років (друга група). У дослідженні була використана методика діагностики

базисних установок (адаптація М. А. Падун та А. В. Котельникової), яка дозволяє виміряти глибинні уявлення особистості про навколишній світ і про себе [2, с. 1–28].

Аналізуючи отримані результати можна відзначити наступне: за шкалою «Доброчинність навколишнього світу» показник у першій групі склав $32,05 \pm 1,26$, у другій – $26,75 \pm 1,31$, що дозволяє визначити підвищення показника при $p \leq 0,05$ у представників вірменської молоді. Тобто представникам вірменської молоді більш притаманне базове переконання, що світ сповнений сенсу, вони переконані в тому, що в світі більше добра, ніж зла, ніж представникам української молоді.

Показники обох груп, за шкалою «Справедливість» не виявили вірогідних відмінностей, першій групі – $21,0 \pm 1,12$ та $21,2 \pm 1,06$ у другій групі. Це свідчить про те, що респонденти обох груп схильні вірити, що всі події відбуваються не випадково, а контролюються і підпадають під дію законів справедливості.

Показник за шкалою «Образ «Я» у першій групі – $27,6 \pm 1,59$, у другій групі склав $28,45 \pm 1,33$. Вірогідні відмінності відсутні. Тобто представникам як української так і вірменської молоді притаманна тенденція в переконанні в цінності власного «Я».

Не визначено також вірогідних відмінностей між першою та другою групою за шкалою «Удача» ($31,8 \pm 1,19$ та $33,75 \pm 1,56$ відповідно). Отже, для представників вірменської та української молоді більш характерним являється оптимістичний життєвий настрій, віра в удачу та везіння.

Показники обох груп, за шкалою «Переконання про контроль» не виявили вірогідних відмінностей, першій групі – $26,75 \pm 1,22$ та $29,9 \pm 1,16$ у другій групі. Тобто для представників української молоді більш характерна переконаність у своїй здатності контролювати події, що відбуваються, вибирати таку стратегію поведінки, яка збільшує ймовірність успішного для себе результату справи, дозволяє запобігати нещастя і приносить максимальний виграш.

Таким чином отримані у даному дослідженні результати дозволяють стверджувати, що представникам вірменської молоді притаманна віра в те, що світ сповнений сенсу, ніж представникам української молоді. Представники як української так і вірменської молоді схильні до переконання в цінності власного «Я» та переважанні позитивних рис характеру та хороших вчинків.

Представники української молоді більш переконані в своїй здатності контролювати події, що відбуваються, вибирати таку стратегію поведінки, яка збільшує ймовірність успішного для себе результату справи, ніж представники вірменської молоді. Також респонденти обох груп переконані в справедливості світу, в тому, що до

хорошим і гідним людям в більшості випадків приходять щастя і удача і вони отримують те, чого заслуговують в житті.

Проведене дослідження не вичерпує всієї глибини означеної проблеми та дозволяє зазначити необхідність продовження вивчення у вибраному напрямку. Перспективним слід вважати подальше вивчення специфіки установок у представників більш широкого кола етнічних груп.

Список бібліографічних посилань

1. Ермакова Н. О. Довіра до себе як психологічний феномен. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 12: Психологія*. 2007. Вип. 3 (27). С. 91–101.
2. Падун М. А., Котельникова А. В. Модификация методики исследования базисных убеждений личности Р. Янофф-Бульман. *Психологический журнал*. 2008. № 4. С. 1–28.

Отримано 28.02.2017